

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

Dok. nr. 22

SAK NR 11184345 395/11-123

X ANMELDER TJENESTEMENN I ØSTFINNMARK POLITIDISTRIKT FOR Å HA UTVIST GROV UFORSTAND I TJENESTEN MV. I SAMMENHENG MED REDNINGSOPPDRAK PÅ HAVNA I VADSØ NATT TIL 17. MAI 2011

Anmeldelsen

X, ved advokat Brynjar Meling, har ved brev av 26. mai 2011 adressert til Østfinnmark politidistrikt bedt om at hendelsesforløp, ansvarsforhold og politiets opptreden i sammenheng med utforkjøring og redningsoppdrag på havna i Vadsø natt til 17. mai 2011 etterforskes. Y og Z døde i sammenheng med utforkjøringen. I anmeldelsen vises blant annet til at polititjenestemenn på stedet unnlot å hoppe i sjøen selv og at de nektet andre å hoppe i sjøen. Det anføres at politiet kan ha opptrådt på et vis som rammes av straffeloven § 325 første ledd nr. 1 om grov uforstand i tjenesten, og i ytterste konsekvens av bestemmelsen om uaktsomt drap.

Anmeldelsen ble ved påtegning av 30. mai 2011 oversendt fra Østfinnmark politidistrikt til Spesialenheten for politisaker. Etterforskningsavdeling Midt-Norge og Nord-Norge traff 20. juni 2011 beslutning om å iverksette etterforskning.

Advokat Meling har i senere brev utdypet klagers anførsler vedrørende politiets opptreden og redegjort for sine rettslige betraktninger i forhold til politiets opptreden.

Spesialenhetens etterforskning

Spesialenheten har innhentet og gjennomgått politiets dokumenter i saken, herunder videoopptak av bilen som kjørte ut i havnebassenget og det etterfølgende redningsarbeidet. Det er avhørt 17 vitner i saken. Tre polititjenestepersoner: politioverbetjent A, politibetjent D og politibetjent C, er avhørt med status som mistenkt.

Spesialenheten vil i det videre gjengi utdrag av forklaringene fra de mistenkte og noen av vitnene.

Nærmere om saken

I følge politiets loggføring av hendelsen, og videoopptakene som viser hendelsesforløpet, kjørte natt til 17. mai 2011 ca. kl. 01.00 i Vadsø en personbil av merket Honda Accord utfor kaikanten. Bilen ble ført av Q. Passasjerer var W, Z og Y.

Spesialenheten for politisaker

Besøk: *Grønnegt. 82*

Post: Postboks 93, 2301 HAMAR

Tel: 62556100 Faks: 62556102

E-post: post@spesialenheten.no

MWI004

Det var overskyet vær, duskregn og tidvis sludd, vind, og temperaturmåleren i politiets tjenestebil oppgis å ha vist + 2 grader celcius i luften. Værdata som er innhentet fra Vervarslinga for Nord-Norge viser at temperatur kl. 23.50 var +1 og at det var byger av regn og sludd. Vervarslingas opplysninger er fra Vadsø lufthavn. I følge Vervarslingas kart var sjøtemperaturen i det aktuelle området 4,5 – 5 grader.

Føreren av bilen, Q, kom seg ut av bilen og løp for å hente hjelp. Etter kort tid støtte han på en politipatrulje i Tollbugata bestående av politioverbetjent A, politibetjentene C og D. Patruljen kjørte ned til kaia. Kjøreturen er anslått å ha tatt noe i underkant av 1 minutt. Underveis varslet politipatruljen operasjonssentralen og ba om at det ble foretatt trippelvarsling (varsling av ambulanse, brannvesenet og politi). Q løp mot torget for å kontakte ambulanse. Politiet var kjent med at Røde Kors hadde en stand på torget.

Politioverbetjent A har oppgitt at det var lav vannstand, slik at havnivået lå ca 3-4 meter under kanten på kaianlegget. Det var i følge tidevannstabell fjære kl. 2312 og flo kl. 0436. Patruljen observerte at en bil var under vann. Bilen stod nesten loddrett nedover, med fronten ned mot bunnen og bakenden opp mot overflaten.

Bakenden lå ca en halv meter under vann. De kunne ikke se annet enn bakenden av bilen. På bakenden av bilen stod W. Han var våt og fortvilet og ropte at det var to jenter inne i bilen. Det var ingen stige eller leder i umiddelbar nærhet.

Politioverbetjent A anmodet umiddelbart om dykker og kranbil. I tillegg ba han politibetjent C og politibetjent D om å finne et tau i bilen for å kaste ned til W. A hentet og klargjorde en livbøye som hang på kaia. Livbøyen hadde et tau som A holdt fast i samtidig som han kastet livbøyen til W. Han vurderte det slik at det hastet å få opp W. W ble trukket opp av A og personell fra Røde Kors som hadde ankommet for å hjelpe.

Sjåføren av ulykkesbilen, Q, kom tilbake til kaia sammen med personellet fra Røde Kors. Brannvesen og ambulanse ankom kaia kort tid etter at de hadde blitt varslet om ulykken, og like etter at W var tatt opp av vannet.

A fikk fra operasjonssentralen opplyst at nærmeste godkjente redningsdykker var i Kirkenes. Han hadde for sin egen del helt fra begynnelsen utelukket muligheten av selv å hoppe ut i vannet uten dykkerutstyr. Dette på grunn av temperaturen i vannet, kjøretøyets posisjon, mulighet for å ta seg opp fra vannet og faren for å sette seg selv ut av spill.

Brannvakten orienterte om at deres dykker, E, var dykker med lang erfaring og at politiet eventuelt måtte godkjenne bruk av ham. Politioverbetjent A ba E om å gjøre seg klar for dykking, og at endelig beslutning ville bli tatt senere. Videre besluttet A at ingen skulle dykke før bilen var sikret. Dette fordi bilen stod loddrett. Han mente der var fare for at bilen kunne bevege seg.

A ble fra operasjonssentralen varslet om at han selv kunne treffe beslutning vedrørende bruk av dykkere. A besluttet, i samråd med utrykningsleder brann, at en jekkestropp fra bakenden av bilen opp til kaikanten ville være en tilstrekkelig sikring. S og R fra brannvakta ble sendt i vannet som overflatedykkere. De fikk festet en jekkestropp ved hengerfestet på bilen. Denne ble festet til kaikanten.

Dykker E var klar for oppdraget og A besluttet at han skulle dykke. E skulle se om han klarte å få åpnet dører og eventuelt trekke ut de som var inne i bilen. Planen var at overflatedykkerne skulle ta imot de skadde og feste stropper på dem slik at de kunne trekkes opp til kaia.

E gikk i vannet ca kl. 0120. Samtidig meldte overbefalsvakten at F kunne dykke og hadde utstyr på stedet. Han skulle være klar i tilfellet E trengte assistanse. Politibetjent D og politibetjent C sørget for sikring av stedet og så til at ikke uvedkommende kom inn til stedet.

Mens E startet å dykke ankom Viking redningstjeneste stedet. De rygget redningsbilen på plass helt ut mot kanten av kaia slik at de kunne senke en vaier ned mot bakenden av bilen for å kunne trekke den opp av vannet.

Klokken 0127 ble den første personen tatt opp fra sjøen og opp på kaia. Personell fra ambulansen stod klar og gikk straks i gang med forsøk på gjenoppliving. Kl. 0129 ble den andre personen tatt opp fra sjøen. Begge ble senere erklært døde. Dødsårsaken er for begge oppgitt å være skader som følge av drukning.

Dykker E meldte senere at det var dårlig sikt og vanskelig å orientere seg i vannet. Det var også strøm. Taket på bilen var trykket inn og ingen dører kunne åpnes. Han forklarte at den første personen han brakte opp satt i bilbeltet i baksetet. Han brukte kniv for å skjære løs vedkommende. Den andre personen lå løs i fronten av bilen og han trakk personen ut igjennom sideruten.

Politiets rolle ble etter hvert å sikre arbeidsro for ambulansen/Røde kors.

Politioverbetjent A, politibetjent D og politibetjent C skrev alle i dagene etter den aktuelle hendelsen egenrapporter vedrørende tjenesteoppdraget.

Q er etter hendelsen 17. mai 2011 tiltalt for overtredelse av straffeloven § 239 første straffalternativ og bestemmelser i vegtrafikkloven. Hovedforhandling i saken er ikke avholdt.

Politioverbetjent A har i sin forklaring til Spesialenheten forklart at han ved ankomst til kaia oppfattet situasjonen som ekstrem. Han prøvde å snakke til W som stod på bilen, samtidig som han prøvde å tenke over hva de skulle gjøre. Han var redd bilen skulle gå rundt. A tok som eldstemann i patruljen ledelsen på stedet.

Da de stod på kaia, etter å ha fått opp W, følte A at det var umulig for ham å hoppe ut i vannet. Vannet var kaldt, og det var ganske langt ned til vannet. Han mener at han ikke kunne ha utrettet noe. Han følte at dersom han hoppet ville det være reell fare for ny ulykke.

På spørsmål fra Spesialenheten har A forklart at han ikke ga ordre til noen om ikke å hoppe i vannet. Han opplevde heller ikke at det var noen som kom for å hoppe. Han er i ettertid kjent med rykter om at politiet skal ha fått tilbud om hjelp fra sivile. Han opplevde ikke mens hendelsen pågikk at noen sivile tok kontakt for å tilby hjelp.

A mener det var to alternativer i saken. Det ene var å få en dykker ned. Den andre var å få trukket bilen opp så fort som mulig. Han så ikke andre alternativ.

Politibetjent C har forklart at hun ved ankomst til ulykkestedet tenkte at de måtte få opp W så fort som mulig. Det første de tenkte etter at de fikk høre at det var to jenter i bilen var at de bare måtte hoppe uti, men de ble raskt enige om at de ikke kunne gjøre det. Bilen var ikke sikret, de visste ikke om den kunne vippe, de visste at det var 2 grader i luften og i mai måned ikke mer enn 2-4 grader i vannet. De kom til at det rett og slett ikke var forvarlig å ta seg ned i vannet.

På spørsmål fra Spesialenheten forklarer C at det ikke var sivile personer på stedet som ba om å få hoppe. Hun har ikke kjennskap til at sivile personer som ønsket å bistå skal ha blitt avvist av politiet.

Politibetjent D har forklart at hun innledningsvis tenkte at man kunne hoppe ut i sjøen, men at hun slo fra seg tanken like fort som den kom. Det sluddet og det var kaldt. Hun har isbadet og har dykkersertifikat, men hun skjønnte at det var urealistisk å hoppe ut i sjøen. Hun har i ettertid tenkt mye på det som skjedde og hun tror ikke de kunne ha gjort mye annerledes.

Hun kunne ikke huske om det kom noen til stedet og tilbød hjelp. Hun vet at det er sagt i ettertid. Det kan hende at noen av personene hun stanset og vinket bort kunne spurt om de kunne hjelpe til. Dette måtte i så fall være etter at bilen var sikret og at det var besluttet at en dykker skulle gå ned.

På spørsmål fra Spesialenheten om det ankom en rød/burgunder eldre minibuss har hun svart at hun ikke husker dette, men at det godt kan ha hendt. Det kan hende at hun jaget bort føreren av denne bussen. På spørsmål fra Spesialenheten om denne føreren spurte om hun trengte hjelp og at han hadde en hjullaster stående bak bensinstasjonen i nærheten har hun svart at hun aldri har hørt dette. Hun har hørt dette i ettertid, men mener hun ville ha oppfattet en slik opplysning. Hun er temmelig sikker på at hun ville ha husket at noen sa de hadde en hjullaster der.

Vitnet T er ansatt i brannvesenet og var utrykningsleder denne aktuelle natten. På spørsmål fra Spesialenheten har T forklart at det ikke ble diskutert å hoppe i vannet før dykkeren ankom. Han mener det ikke var noe å vurdere. Han så på bilen, det var kaldt, 0 grader, snø i luften. De setter ikke egne liv i fare for å redde andre liv. Dersom en person hadde hoppet i sjøen ville han etter Ts vurdering ha vært satt ut av spill med en gang. Med 0 grader i vannet ville han aldri sendt sine mannskaper ned dit. Han observerte ingen som sa at de ville hoppe.

T har vedrørende bilens plassering mv. forklart:

”Bilen lå såpass langt under vann, hadde de gått ned og dykket slik bilen sto, prøvd å gå inn i bilen og bilen tippet, så hadde de utsatt seg selv for fare og kanskje selv forsvunnet. Det er slik de er trent, de må sikre skadestedet og ha en viss anelse om at det er ganske trygt, før de utfører det de skal...”

...Bilen lå under vann og selve bakluken var ca. 30 – 40 cm under vann. Det var ganske langt ned til første dør og skulle en dykke ned til førerdøren ville dette bli et par meter.”

T er ikke kjent med at det var sivile personer til stede som ønsket å hoppe i vannet.

Vitnet E fra brannvesenet dykket ned til bilen og hentet opp personene som lå igjen i bilen. Han hadde ca 60 cm sikt ved bilen. Han antok at vanntemperaturen var ca 3-4 grader. Det var allerede tre overflatedykkere i vannet da han dykket. De hadde sikret bilen før E dykket ned mot bilen. Han så inn sidevinduet på førersiden. Han så da deler av en person. Han forsøkte å få ut denne personen. Han fikk ikke personen ut, han så ikke hvordan vedkommende satt fast. Han prøvde å åpne flere dører. Han måtte gi opp denne personen i første omgang. Via bakruta fikk han løs en person ved å kutte sikkerhetsbeltet og deretter løse ut beltet. Taket på bilen var trykket ned og det var trangt. Etter å ha fått opp en person dykket han umiddelbart ned igjen. Han forsøkte en gang til på den første personen. Han hentet denne personen ut via sideruten på førersiden.

E har om politiets muligheter til selv å gjøre noe under vann uttalt at de ikke kunne ha gjort noe. Han forklarer blant annet:

”Det innebærer at hvis du hopper i vannet uten nepron-drakt så får du et veldig sjokk i kroppen, så langt vitnet visste. Kroppen vil gispe etter luft, så en risikerer å sluke en masse vann. Politiet ville mest sannsynlig ha satt seg ut av spill under resten av redningsaksjonen. De ville ikke ha klart å få ut personene fra bilen, vitnet brukte 7 minutter på å få ut den første personen. Vitnet hadde dykkermaske og luft, samt drakt. Med dykkermaske så vitnet 60 cm, uten dykkermaske ville han ha sett 30 – 40 cm. Vitnet hadde problemer med å se hvordan bilen var deformert, han hadde problemer med å se hvilken type bil det var. Bilen var skadet innvendig også. Han fikk ikke oversikt under vann og hadde dykkermaske.”

Vitnet R er røykdykker ved brannstasjonen og hadde hjemmevakt da alarmen gikk. Han har forklart at han og S kjørte til kaia. Det tok ca 8 minutter fra alarmen gikk til de var nede på kaia. De iførte seg utstyret og hoppet i vannet da klarsignalet ble gitt. Det første de gjorde var å sikre bilen. De hentet opp jentene. Vannet var grumsete og ga dårlig sikt. Vannet var kaldt og det var strøm.

R mener at man ikke ville ha hatt en sjanse til å gjøre noe hvis man hadde hoppet uti uten drakt. Slik han så det måtte man mest sannsynlig ha hoppet ut for å redde de som eventuelt hadde hoppet uti. Det var utrivelige forhold. Han mener at dersom politimannen hadde hoppet uti ville han ha satt seg ut av spill. Hvis folk på kaia hadde hoppet ville det ha vært mer til skade enn til hjelp.

Vitnet S var en av overflatedykkerne som sikret bilen. Han rykket ut etter å ha fått beskjed om uhellet. Han anslår at det tok ca 10 minutter fra de fikk alarmen til de var på kaia, og at det tok 5 og 10 minutter til å skifte. De fikk satt ett tau på bilen slik at denne ikke skulle tippe.

Det var veldig kaldt i vannet og det var dårlig sikt. På spørsmål fra Spesialenheten har S forklart at han syntes arbeidet som ble gjort gikk på skinner. Han tror ikke dette kunne ha gått fortere enn det gikk. Han kan ikke se at ting kunne ha vært gjort mye annerledes. Han tror ikke en person uten utstyr kunne ha gjort mye hvis han hadde hoppet. De måtte ha berget denne personen også.

Vitnet V kjørte rundt med en minibuss med sin sønn og andre ungdommer som passasjerer natt til 17. mai. De snakket med en gutt ved Vinmonopolet som oppga et en bil hadde kjørt i sjøen og kjørte da dit for å se hva som pågikk. V forklarer til Spesialenheten den 13. september 2011;

”Vitnet kjørte ned til kaia og ble møtt av en politikvinne som kom gående opp mot ham. Vitnet sveivde ned vinduet og spurte politikvinnen: ”trenger dere hjelp?”, hvorpå politikvinnen svarte ”bort, kom deg

bort” og etter vitnets oppfatning så det ut til at hun hadde mistet fatningen. Vitnet forsøkte å spørre politikvinnen igjen, men hun sa ”kjør vekk, forsvinn”

V kjørte deretter bort til politistasjonen på Shell og parkerte der. *”Utover dette skjedde ikke så mye mer og vitnet stod utenfor Shell som en vanlig tilskuer.”*

V har forklart at han hadde hjullaster stående ved Shell stasjonen som kunne ha vært til hjelp for å få opp bilen.

V har ved brev av 26. mai 2011 til Østfinnmark politidistrikt fremsatt en klage på den kvinnelige politibetjenten han snakket med natt til 17. mai. Politidistriktet har oversendt klagen til Spesialenheten. I klagen som er framsatt ved advokat Arnor B. Ildstad, og som formentlig gjelder politibetjent D, anføres at V til politibetjenten tilbød sin innsats ved å opplyse om at han hadde bilbergererfaring og i tillegg hadde tilgjengelig hjullaster på Shellinor AS, 35 m. fra ulykkesstedet. Spesialenheten anser det ut fra den forklaring V ga til enheten den 13. september 2011 som tvilsomt om hans erfaringer og muligheter til å bistå ble så klart kommunisert og oppfattet som forutsatt i brevet fra advokat Ildstad. V har på spørsmål fra Spesialenheten selv forklart:

”Tror du at den kvinnelige politibetjenten oppfattet deg som en mann som kunne hjelpe til?

Tydeligvis ikke. Da tror han ikke at hun hadde jagd ham vekk. Vitnet har også full forståelse for det. Det var natt til 17. mai, mye full og spektakel, han kom med en buss med masse folk. Han hadde 7 – 8 personer i bussen. Vitnet sier ikke at politikvinnen har gjort noe galt, men det må gjøres et eller annet. Politikvinnen var på stedet, antakelig en trafikkonstabel som skulle holde folk unna. Politikvinnen kom opp fra kaia og gikk helt rolig i mot ham. Da vitnet sa han kunne hjelpe fikk han kun beskjed om å kjøre vekk og politikvinnen var forbannet. Det er mulig vitnet var den 7. bilen som ble jaget vekk, så på en måte forstår han kvinnen.”

V har forklart han ikke gjorde flere forsøk på å tilby sin hjelp til politiet.

Vitnet G har forklart at han sammen med B og I hadde vakt for Røde Kors den aktuelle natten. De ble kontaktet av Q på torget og de kjørte deretter til kaia. De observerte at W stod på bilen. Da de ankom tenkte G at det var bare å hoppe uti. Det ble sagt at ingen fikk hoppe og det gikk kanskje fem minutter før han selv begynte å fryse enda han hadde klær på. Han deltok i å trekke W opp med tau.

G har gitt uttrykk for at han oppfattet politiets beslutninger som fornuftige i forhold til situasjonen. Han tror ikke noen kunne ha fått noen ut av bilen ved å hoppe ut i sjøen selv. Han mener det var politiet som ga beskjed om at ingen skulle hoppe.

Vitnet B var på vakt for Røde Kors den aktuelle kvelden. De ankom stedet kort tid etter hendelsen. Da hun så bilen som lå i vannet tenkte hun med seg selv ”du hopper ikke i vannet”. Røde Kors er opplært til ikke å sette seg selv ut av spill. Hun vet ikke om politiet sa noe om at de kunne hoppe i vannet eller ikke. Hun klarer ikke å huske at noe slikt ble sagt.

Vitnet H kjørte bil i Vadsø og ble oppmerksom på at politiet jagde bort folk ved kaia. Han kjørte til Shell bensinstasjon og parkerte der. Han hadde O som passasjer. De fikk med seg at politiet jagde bort folk som kom ned til kaia. De visste ikke hva som hadde skjedd.

På spørsmål fra Spesialenheten om han visste om at personer som kunne ha berget liv skal ha blitt avvist har han forklart at han ikke kjente til dette.

Vitnet U som var på vakt for Røde Kors, har forklart at de ved ankomst til kaia raskt fikk beskjed om at ingen skulle hoppe i vannet. Han vet ikke hvem som ga denne beskjeden, om den ble gitt av politiet eller hans kolleger.

U registrerte ikke at det var personer om ville hoppe eller bistå med andre ting.

Vitnet I som hadde vakt for Røde Kors har forklart at de tok inn Q (sjåføren av ulykkesbilen) i sin bil og kjørte til kaia. Politiet ga beskjed om at ingen skulle hoppe ut i, da ingenting var sikret og at det var uansvarlig å hoppe ut i.

På spørsmål fra Spesialenheten om hva I mente om beskjeden om å ikke hoppe har han forklart at beskjeden virket egentlig grei der og da. Det var kaldt vann, usikret bil, og de kunne ikke ha gjort noe om de hadde hoppet ut i. Som førstehjelper i hjelpekorpsset vet han at dersom man er 2-3 minutter i det kalde vannet klarer man ikke å tenke. Uten noe som helst av dykkerutstyr hadde de ikke noe i vannet å gjøre.

Vitnet N har deltidsjobb i brannvesenet. Han fikk melding om uhellet og kjørte til kaia. Han vurderte å hoppe i vannet selv. Han kunne ikke beordre noen til dette da skadestedet ikke var sikret. Da han ankom kaia så han at å hoppe i vannet ble veldig vanskelig. Han slo det fra seg da han hørte at dykkere var på vei.

N oppfattet politiets beslutninger som greie situasjonen tatt i betraktning.

Vitnet J var med ambulansen som kjørte til kaia for å bistå. Han deltok i forsøk på gjenopplivning av jentene. Han avsto tanken på å eventuelt hoppe i sjøen da han ikke kunne risikere eget liv. Han husker ikke om det ble sagt noe fra de øvrige om å hoppe i sjøen. Han kan ikke huske at det ble gitt noen ordrer om dette fra politiets side.

Vitnene K og L kjørte bergingsbilen som ble benyttet til å hente opp personbilen som lå i vannet. L har forklart at bilen ble trukket opp ved hjelp av to bergingsbiler. Den første bilen som kom til stedet hadde en vinsj på lasteplanet og ble for liten for oppdraget. Det var først da de hadde ytterligere en bergingsbil at bilen kunne dras opp. Det var vanskelig å få bilen opp fordi den hengte seg fast i kaikanten og gikk under kaia. I følge L brukte de ca en time på å få dratt opp bilen. K har forklart at de brukte en og en halv til to timer. L har forklart at kranbilen til Viking bilbergning var i Tana og at den derfor først kom til kaia noe senere. L har også oppgitt at kranbilen var for tung i forhold til høyest tillatte akseltrykk på kaia og at den derfor ikke ble tatt i bruk.

Bildeopptaket fra overvåkingskameraet hos Shell viser på avstand personbilen som kommer til kaia og kjører ut over kaikanten og den etterfølgende redningsaksjonen. Bildeopptaket er ikke egnet til nærmere å opplyse spørsmålet om personell fra politiet burde ha hoppet i sjøen, om andre ble nektet å hoppe i sjøen eller om V som hevder han tilbød seg hjelp, ble avvist. I forhold til det sistnevnte bemerkes at man på opptaket kan se at bergingsbilen som ble benyttet ankom ca 2 minutter og 30 sekunder etter at V, som mener han tilbød å hente bil, ble avvist.

Spesialenhetens vurdering

Spesialenheten har som oppgave å etterforske og påtaleavgjøre saker som gjelder spørsmålet om ansatte i politiet og påtalemyndigheten har begått en straffbar handling i tjenesten. I brevet av 26. mai 2011 fra advokat Brynjar Meling anføres at ansatte i politiet begikk et straffbart forhold ved ikke umiddelbart å ta seg ned i vannet for å forsøke å redde personene som ikke selv hadde tatt seg opp fra bilen.

Spesialenheten anser det på bakgrunn av de spørsmål som er reist i tilknytning til hendelsen og redningsoppdraget i nærværende sak som relevant å vurdere spørsmålet om straffansvar i forhold til bestemmelser i straffeloven kap. 33. Straffeloven § 324 om brudd på tjenesteplikt og straffeloven § 325 nr. 1 om grov uforstand i tjenesten. Høyesterett har om grov uforstand i tjenesten vist til at det her kreves ”*en kvalifisert klanderverdig opptreden som foranlediger sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet*”. Det er ofte vist til Rt. 1986 s. 670.

Advokat Brynjar Meling har i brev av 24. oktober d.å. også bedt om at Spesialenheten vurderer straffansvar i forhold til straffeloven § 242. Spesialenheten kan ut fra det aktuelle hendelsesforløp og det faktum at det umiddelbart ble iverksatt adekvate redningstiltak ikke se at bestemmelsen er anvendelig på forholdet. Det kan ikke anføres at politiet her forsettlig har hensatt noen i en hjelpeløs tilstand eller at de forsettlig har latt noen forbli i hjelpeløs tilstand.

Spørsmålet om straffansvar må vurderes ut fra en samlet vurdering av hvordan situasjonen der og da fortonet seg for aktuelle tjenestemenn. Dette følger av straffeloven § 42. Prinsippet gjelder generelt i strafferetten, og ikke bare for politiet.

Politiets oppgaver er omhandlet i politiloven § 2. Av § 2 nr. 4 følger at politiet skal yte borgerne hjelp og tjenester i faresituasjoner. Nærmere regler om politiets plikter ved ulykkestilfelle er gitt i politiinstruksen § 12-2.

I *Auglend/Mæland/Røsandhaug, "Politirett"*, 2. utgave, side 309 annet avsnitt går frem at hjelpeplikten ikke bare er en plikt til å iverksette redningstiltak:

. ”Hjelpeplikten etter politiloven § 2 nr. 4 omfatter ikke bare ”redning” i snever forstand, altså øyeblikkelig innsats for å redde mennesker fra død eller skade som følge av akutte ulykkesituasjoner, men inkluderer også plikten til å iverksette ettersøking hvis noen er savnet under omstendigheter som gir grunn til frykt for at vedkommende kan omkomme eller bli alvorlig skadet, ...”

Spesialenheten legger til grunn at politiets plikt til å utføre øyeblikkelig innsats for å redde mennesker fra død eller skade også innebærer en handlingsplikt for den enkelte tjenestemann.

Det anses samtidig på det rene at politiets handlingsplikt vil ha en begrensning opp i mot arbeidsmiljømessige forhold. Spesialenheten er ikke kjent med at forholdet mellom politiets handlingsplikt og hensynet til ansattes sikkerhet er nærmere utredet, verken av politiet selv eller i juridisk litteratur.

Politipatruljen reagerte raskt etter at de ble kjent med utforkjøringen og ankom kaiområdet kort tid etter at hendelsen fant sted. Andre hjelpeetater ble varslet og ankom minutter senere. I så måte anser Spesialenheten at politiet innledningsvis besørget og overholdt sine tjenestelige plikter til å iverksette en redningsoperasjon.

Politioverbetjent A har forklart at han hadde høyest rang og var eldstemann i politipatruljen som kom til stedet. Det var i følge ham selv ingen tvil om hvem som hadde ansvaret. Det legges til grunn at beslutningen om at politimannskapene ikke selv skulle ta seg ned i vannet ble truffet av A og at det ikke ble gitt noen ordre eller klar føring i forhold til dette spørsmålet fra politiets operasjonssentral.

Spesialenheten anser det ut fra etterforskningsresultatet ikke bevist at politioverbetjent A har gjort seg skyldig i noen straffbar handling.

Hans handlingsplikt i situasjonen anses ut fra omstendighetene oppfylt ved de tiltak som ble iverksatt og koordinert. Hans helhetlige bedømmelse av situasjonen, hvor det ble lagt vekt på temperatur i vannet, bilens posisjon og fare for ny ulykke ses ikke å kunne karakteriseres som en kvalifisert klanderverdig opptreden. At A har foretatt en adekvat vurdering av situasjonen støttes blant annet gjennom vitneforklaringene fra dykkerne T, E og R.

A mener at han ikke ga noen ordre om at personer fra publikum som ønsket å hoppe i sjøen skulle nektes dette. Spesialenhetens etterforskning anses heller ikke å underbygge at det ble gitt en slik ordre. Om en slik ordre ble gitt i en så hektisk og krevende sammenheng som den aktuelle, kan Spesialenheten uansett ikke se at den kan være straffebetingende. I en situasjon hvor profesjonelle aktører utfører et redningsoppdrag vil det være behov for å styre og koordinere arbeidet.

Saken henlegges for politioverbetjent A i forhold til straffeloven § 324 og straffeloven § 325 første ledd nr. 1 fordi intet straffbart forhold anses bevist.

Politibetjent C og politibetjent D anses under sin tjeneste på åstedet å ha handlet innenfor rammen av den ledelse som ble utført av politioverbetjent A. Spesialenheten kan etter omstendighetene ikke se at politibetjent D kan kritiseres for forhold knyttet til dialogen med V.

Saken henlegges også for politibetjent C og politibetjent D i forhold til straffeloven § 324 og straffeloven § 325 nr. 1 fordi intet straffbart forhold anses bevist.

Vedtak

Saken henlegges for politioverbetjent A, politibetjent C og politibetjent D i forhold til straffeloven § 324 og straffeloven § 325 nr. 1 fordi intet straffbart forhold anses bevist.

X ved advokat Brynjar Meling, politioverbetjent A, politibetjent C og politibetjent D underrettes om vedtaket.

Kopi av vedtaket sendes politimesteren i Østfinnmark og advokat Vidar Zahl Arntzen. Advokat Arntzen har som forsvarer for Q anmodet om innsyn i avgjørelsen og anses ut fra sitt oppdrag å ha saklig grunn for å be om innsyn.

Sjefen for Spesialenheten for politisaker, 8. februar 2012

Jan Egil Præsthus